Să citim de Anul Nou.

Sertil mizeriei

Zamfir Zamfirescu a fost un individ nenorocit. Asta din cauza firei lui ciudate. Niciodată, n'a suferit să i se facă observațiuni. Mai ales, nu suferea observațiunile superiorilor săi.

Încă de copil, Zamfir nu răbda să fie mustrat de cei mari. Când se întâmpla să'l dojenească părinții pentru o greșală oare care, se întrista atât de mult, încă două-zile dearândul nu se atingea de mâncare. Pentru-că, — odată — mama lui i-a tras o palmă, a încercat să se otrăvească. De atunci, părinții lui s'au ferit să-l mai ocărască.

La școală, se ducea cu lecțiile învățate, numai de frică să nu-i facă vre-o observație domnul profesor. Tot din pricina asta avea o purtare exemplară: Nu se lua la trântă cu cei mai mici, nu fura covrigi sau halviță, și nici nu scotea limba la oamenii pe care îi întâlnea în drum spre școală.

N'avu norocul să isprăvească studiile universitare. A fost exclus pentru-că a dat un răspuns obraznic domnului profesor care la examenul de istorie, l-a pus să rezolve o problemă de... filozofie.

Părinții lui, aflând de isprava băiatului, nu mai țiură socoteală de firea lui supărăcioasă, și îl dojeniră cu asprime.

— De asta! — i-a strigat tatăl său — de asta am cheltuit cu tine atâția bani, ca să-ți faci ambiția cu profesorul tău!... Trebuia să-i răspunzi respectuos la întrebare, chiar dacă n'a fost la locul ei!...

De data asta, băiatul nu se mai supără pe mâncare, nici nu încercă să se otrăvească. De altfel, era și prea mare ca să facă ast-fel de mofturi.

Spre a nu-l vedea în față pe cei cari îl ocărâseră atât de rău, studentul fugi din casa părintească și se mută într'o cameră mobilată dela periferie.

Pierzând nădejdea să mai ajungă membru al corpului didactic, și-a încercat norocul în gazetărie.

Nu după puțină alergătură, a reușit să intre corector la o gazetă de mâna a doua, dar destul de citită în anumite cercuri.

Tot corectând, și-a dat seama că nu trebuie cine știe ce talent ca s'ajungi să scrii la gazete. După trei luni de corectură, s'a pomenit redactor, și articolele fostului corector nu erau cu mult mai slabe decât ale primului redactor... Și poate că ar fi ajuns departe în publicistică, dacă nu-l împingea păcatul să facă portretul unui om de casă al ministrului de finanțe.

Secretarul de redacție, care știa tare bine că și directorul era un fel de om de casă, se grăbi să-și arate devotamentul față de gazetă, unde de zece ani mânca pâinea zilnică: In loc să trimeată articolul la tipografie, îl prezentă patronului, cu toată gravitatea momentului.

Supărat, directorul îl sună pe autor:

— Cum îți permiți să faci ironii pe socoteala prietenilor mei intimi?

Zamfir Zamfirescu îl înfruntă:

— De unde vreți să știu eu că aveți prieteni printre oamenii de casă, printre lichele...

— Ești obraznic! i-o scurtă directorul scos din fire.

Redactorului îi sări inima din loc și tâmplele svâcniră furtunos.

Uitând că a doua-zi chiar, avea de primit chenzina, uitând de mizeria care îl aștepta în stradă, se lăsă stăpânit de o furie năpraznică și, fără să-și dea seama de locul unde se află, smuci, din mâna directorului, cele cinci pagini în care zugrăvise portretul unei lichele...

Suferi iarăși în ascuns câteva luni de zile. Ca să nu se prăpădească de tot, primi un post nenorocit la *ministerul comunicațiilor*.

Munci tăcut, fără întrerupere în cele șeapte ore de serviciu. Incepu chiar să capete încrederea șefului, și lucrurile ar fi mers destul de bine, dacă modestul funcționar n'ar fi pătat cu cerneală un act de mare importanță pentru minister.

Om bun șeful, dar pata de cerneală îl făcu să vadă negru:

— Ce dumnezeu! Parcă a umblat un porc cu actul ăsta!

Zamfirescu păli. Buzele îi tremurau, totuși răspunse prompt:

— Desigur c'a umblat un porc, îl ții dumneata în mână!...

Numai când și-a pierdut postul, Zamfirescu și-a dat seama că un șef nu poate fi porc.

După un șir lung de suferințe și de umilințe de tot felul, își găsi un loc la *Regia Monopolului tutunurilor*. Dar nici tutunul nu l-a învățat să rabde.

Tot din cauză că n'a putut să rabde fără să răspundă obraznic la observațiile unui slujbaș superior, a fost dat afară...

In timpul din urmă, când neajunsurile îl încolțiră din toate părțile, se jură să rabde toate observațiile șefilor și a tuturor superiorilor săi, de va avea cum-va norocul să mai capete o slujbă.

Prilejul se ivi. Un senator, — bun prieten cu tatăl lui Zamfir — îl întâlni pe stradă:

— Se vede că iarăși ai pierdut slujba...

— Da, am pierdut-o!...

Senatorul opri un taxi:

— Hai cu mine, filozofule, la ministerul de Domenii... Ministrul nu m'a refuzat niciodată!

Pe drum, senatorul încercă s'aducă pe calea cea bună, pe fiul prietenului său:

— Azi, e greu de trăit, băiete!... Pentru un post de copist, se bat sute de licențiați... Și tu n'ai decât un an de facultate!... Să-ți intre odată în cap, odată și pentru totdeauna, că un subaltern trebue să nu răspundă la observațiile unui superior!... Napoleon a zis: Bani bani și iarăși bani... Eu zic: răbdare, răbdare și iarăși răbdare. Dacă nu-ți bagi mințile în cap, o s'ajungi să mori de foame și să te mănânce păduchi... Vezi să nu mă faci de râs față de ministru.

Zamfir care îl ascultase tăcut, deodată izbucni:

— Șofeur! oprește!

Și înainte ca senatorul să-și dea seama dece s'a oprit mașina, protejatul său era jos în mijlocul stradei:

— Păstrează-ți observațiile, domnule senator, pentru băeții tăi!...

*

Intr'o dimineață de iarnă, Zamfir se trezi cu gâtul umflat, așa de umflat că de abia putea să mai respire.

Speriată, gazda trimise după doctor. Abia spre seară, medicul se hotărî să vină. Intră în sala joasă și umedă, strâmbând din nas, cu o undă de supărare în fundul ochilor pe jumătate închiși:

— Ia să văd pentru ce m'ați deranjat.

Lângă patul bolnavului, se încruntă:

— Dece nu m'ați chemat la timp... Caz grav!

Se adresă bolnavului, răstit:

— Hai, cască gura!...

In ochii tulburi ai bolnavului trecu o scânteiere de mânie... In glasul doctorului, desluși parcă accentele poruncitoare ale foștilor lui șefi.

Doctorul își pierdu răbdarea:

— N'auzi?. Ce, ești surd?...

Fără să-și ridice capul de pe pernă, bolnavul îi aruncă o privire de halucinat; apoi se opinti din răsputeri:

— Afară!... Ești afară!...

Cu degetele-i zgârcite cercă să-și rupă cămașa dela gât... dar nu mai putu să răsufle...

In gâtlej îi se puse o stavilă care împiedică strecurarea aerului dătător de viață...

AL. CAZABAN

Plugușorul

Bădica Trăian a'ncălecat
Și-a pornit prin sate la colindat
Plugari cu pluguri nouă să cate,
Că plugurile vechi sunt stricate
Și cu fiare rupte nu se ară
O moșie cât un colț de țară,
Pe care nici în trei zile încheiate
Melcul trăpăduș s'o străbată nu poate...

Că pe toamnă, dând să întoarcă ogorul,
Argații au luat-o prea cu zorul
Și-au dat peste oase de râme
De li s'au făcut plugurile fărâme.
S'au mai împiedicat de-o rădăcină de hrean
Și-au rupt tânjală și corman.
S'au înțepenit într'o coaje de nap
Și-au rupt bunătate de protap.
Ba, când musca de coarne a apăsat,
Și coarnele plugului le-a strâmbat,
De stau zgriburite sub șopron
Ca pisoii plouați subt cotlon...
Și-acum, de n'o găsi plugari până mâne,
Câmpul reavăn nearat rămâne,
De se prăsesc iepurii prin bălării
Și'ncep bobocii a'i zburături
Și-l năpădește pirul și vetricea,
De se zbenguește pitulicea
Și noi rămânem fără pâne,
De n'avem ce da babelor bătrâne,
Și rămânem fără de colaci
Pentru colindătorii burlaci,
De o să căutăm cânilor sfadă
Că numai ei umblă cu colaci în coadă.

Veniți voi, feciori depe Zănoagă,
Că știți mâna boii să tragă
Și plugurile voastre le-a călit fierarul
De scapără prin pietre ca amnarul.
Când pocniți din harapnice de urzici,
Rup răsteul boii pogonici,
Brazdele răstoarnă ușoare
Cum răstoarnă cărăbușul niște frunzișoare.

Veniți voi, feciorii lui Gherase,
Că știți horî hore frumoase,
Când or să v'audă boii cântul,
Or să poarte plugul mâncând pământul,
Ba minune de n'or fugi cu gloata
Tocmai hăt unde-a dus mutu roata,
Că cu viers cu-atâta meșteșug
O iau miezi pe câmpuri, de nu mai sug.

Și hai să mergem și noi, Nicodime,
Că nu ne'ntrec nici oile'n isteține.
Din biciu de papură știm a pocni,
Cuvinte în pilde putem tâlcui,
Ba, când aruncăm câte una'n poară,
Țipă cucu'n deal, de se omoară,
Strigă popii să citească o rugăciune
Și poterei în grabă să s'adune,
Că amenință rău neașteptat:
Vine muma pădurii peste sat!
Iar când ne-aude fluerând prin livezi
Fuge mierla, de o lună n'o mai vezi.

Să cântăm și să 'ndemnăm plăvanii,
Să aruncăm din brazdă bolovanii
Și să'i dăm pe drumul de către Costrei,
Să se'mpiedece gură cască de ei.
Și să sămănăm grâu ales de vară,
Până mâne verde să răsară.
Că, pe cât scrie la calendar,
Zile bune or să umble iar:
Cine are bea și mânâncă,
Cine nu, stă și se uită...
Și, de-o da Dumnezeu sănătate,
O să vedem holdele de vânt legănate,
Și spicele de bobul greu plecate.
Și n'o să fie mare pricină,
De-or fi învrâstate cu neghină
Și n'o să fie nici un zor,
De-or fi năpădite de mohor.
Cât pentru seceri, găsești câte vrei
La meșterul Achim din Golășei,
Care pune foiu rupt în spate
Și purcede câte șapte sate,
Adună tot felul de tinichele
De face seceri oțelite din ele,
Care, când dau cu paiul fața,
Se'ndoiesc mai ușor decât ața...

Să cântăm cântecul snopului,
Să facem șira cât vârful plopului,
Că treerătorii și-au deprins armăsarii,
Să poată să alerge prin arii,
Amestecă boabele cu țărâna,
De nu le mai alegi cu săptămâna,
Și morarul moara și-a ferecat
Să fie gata de măcinat.
Când apa o veni pe scoc în iureș
Să dea busna ca pluta pe Mureș.
Ciurarul poighițe uscate a adus
Și așteaptă la lucru să fie pus,
Să facă ciururi cu găurele dese,
Prin care albă și curată făina iese, —
Ca să căpătăm și noi de Crăciun
Un colac de grâu frumos și bun...

I. U. SORICU

Povețe de Anul Nou

Pe vremea aceia trăia, pe pământ, un om foarte cum se cade: Niculae Niculescu — directorul general al contabilității „Băncii Marilor Industriași". Bun, cinstit și cu frica lui Dumnezeu, intra în cel de al cincizecilea an de viață.

— E prea mult, — strigă Diavolul celor din jurul său: o jumătate de veac de onestitate, e de neîngăduit! Au trăit alții și mai mult, dar tot au mai călcat niteluș și pe alături. Dacă nu băgăm de seamă, îl pierdem pe ăsta definitiv. Nu vedeți cum își netezește drumul către rai? Să știți că țiu neapărat ca tipul să cadă în lotul nostru. Ordin! Iadul se cutremură din negrele sale temelii; iar Scaraoschi continuă: căzând el, va cădea în pierzanie și frumoasa Sanda, fiica sa. Va fi o lovitură dublă. In ce zi sântem? A, da: lumește martira Melania Romana, 31 Decembrie. Iată un excelent prilej pentru oștirea noastră: diseară se încearcă norocul, se joacă pe bani. Să-l ispitim, să-l încurcăm și să-l doborîm — să fie al nostru. Ispititoarea Sanda va constitui premiul cel mare, pentru lumea noastră.

— Da' Niculae Niculescu n'a jucat cărți în viața lui, mărita, răspunse înfipt junele Aghiuță, dând din coadă, în semn de devotament către șeful său suprem.

— Drept pedeapsă, chiar tu Aghiuță, vei pleca, de îndată, pe pământ și vei face ce vei ști ca, până mâine în zori — în ziua de Anul Nou — Niculae Niculescu să fie înecat în păcate până în gât.

— Prin ori și ce mijloace?

— A, nu! Ce, vrei să compromiți excelenta reputație de care se bucură iadul în lumea întreagă? Și copiii știu doar că „iadul este pardosit cu intenții bune"; iar omului inteligent i se zice îndeobște „dat dracului".

— Știi, șefule, că nu ne prea avem bine cu cele sfinte...

— Eu îți cer, băete, un singur lucru. Pentru că Niculescu este un om bun,să-l pierzi și tu numai prin mijloace bune, prin fapte aprobate de toată lumea — să fii în notă.

— Înțeleg, mărita, dar o să fie cam greu.

— Să-ți intre în cap că nu admit nici un mijloc necinstit, nici o violență morală sau, mai cu seamă, corporală. Bine înțeles, adăugă diavolul clipind șiret, că nu mă interesez de scopul, de efectele acțiunilor tale. Luate în parte, faptele trebue să pară caritabile, să cucerească repede sufragiile tuturor, deși urmarea lor poate fi cu totul alta. Sântem înțeleși. Să vii să-mi raportezi înainte de cântatul cocoșilor.

...Sfântul Vasile, care auzise totul — ce nu știu sfinții? — chemă Ingerul și-l expedie pe pământ, după ce îi spuse:

— Vei împedeca pe Aghiuță să-și ajungă scopul.

— Prin ori și ce mijloace?

— Efectele mă preocupă: scăparea unui suflet — nu uneltele tale. Mijloacele pot fi chiar neplăcute celui pe care vrem să-l salvăm. Da, când scopul e onest, prin orice mijloace. Țiu mult ca ajunul zilei mele — adică noaptea dintre Sfânta Melania Romana și Sf. Vasile — să fie reabilitată, să nu mai fie socotită „noaptea jocului de cărți", „noaptea pierzaniei"...

Inainte de cântatul cocoșilor, Aghiuță se întoarse triumfător la raport:

— Izbândă! M'am instalat, elegant și cu bani, la o bodegă, unde am făcut cunoștință cu unul din prietenii lui Niculescu, care trebuia să treacă pe acolo: aveau întâlnire. Am făcut cinste. I-am amețit aproape. Plăteam cele mai scumpe gustări și vinurile cele mai generoase. După cum vezi, numai fapte bune: am dat de mâncare celor flămânzi și de băut celor însetați. N'am ieșit din ordinul mării tale. In aceste condiții nu mi-a fost greu să-i târăsc, după două ore de ospătare, la un club, unde se joacă, în ascuns, pe sume mari. Niculescu pierdu toți banii din pungă. M'am oferit să-l ajut. A primit împrumutul: eram doar prietenul amicului său. Ce, e faptă rea să ajuți pe aproapele ,tău? A pierdut curând și banii dați de mine. Necăjit a plecat acasă, regretând că nu mai are câteva mișcare, spre a încerca să se refacă. L'am lăsat să se ducă, știind sigur că se va întoarce. Știam eu ce știam. Acasă, în biroul său, îl aștepta Ionescu, casierul băncii.

— Decând vă aștept, domnule director general. V'am căutat pe la bancă, dar era închis.

— La ora asta, doar nu era să dorm acolo!

— Mă întorc dela sucursalele noastre din provincie, cu un milion și ceva de lei. Trebuia să sosesc încă de cu zi, dar pe valea Prahovei, nu știu cine a pus niște bolovani pe linie. Până să-i dea la o parte, până să se cerceteze, până să se liniștească publicul și personalul trenului — a trecut o grămadă de vreme. (Cred că nu e nici o faptă rea, odată ce nu s'a întâmplat nimic! Trebuia să provoc întârzierea). Nici nu știam unde stați și, cu frică mare, era să duc banii la mine acasă, când mi-a ieșit în cale un omuleț, care m'a îndreptat încoace. (Doar n'o fi faptă rea să dai deslușiri unui trecător!) După plecarea lui Ionescu, Niculae Niculescu, încă sub influența șampaniei, își umplu buzunarele de bani și se întoarse la club. Il așteptam afară:

— Bravo, frate Niculescule! Știam că te vei întoarce! Să vezi că se va întoarce și roata.

Pierdu și banii băncii. L-am găsit într'un coridor al clubului, cu revolverul la tâmplă. L-am oprit. (Faptă bună, să scapi un om dela moarte, nu-i așa?). L-am luat cu binișorul și l-am dus acasă, unde îl aștepta, nerăbdătoare, drăgălașa Sanda, foarte îngrijată.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc, domnule, că mi-ai adus pe tătucul meu. Eram disperată!

Ai văzut, șefule, că am cucerit și mulțumirile unui... înger, cum se zice prin alte meleaguri?

O serioasă consfătuire a avut loc între mine și gingașa Sanda. I l-am dat în primire. Ce vrei, faptă mai bună, decât să scapi, pentru a doua oară, viața unui părinte, de astădată prin ajutorul scumpei sale fiice? Pentrucă, fără doar și poate, ar fi încercat din nou să-și curme viața. Am stat cu ei vre-o oră, ca să-i fac să petreacă, să uite gândurile negre. Peste puțin se lumineză de ziuă, totul se descoperă, Niculae Niculescu va intra în pușcărie; iar fetița lui, frageda și dulcea Sanda, ajunge pe drumuri, întrucât suma delapidată întrece cu mult cifra avutului familiei Niculescu.

— Te felicit că ai urmat întocmai ordinele mele, obținând rezultatele dorite de noi, numai prin fapte bune.

...La ziuă se prezentă și Ingerul Sfântului Vasile la raport:

— Il înhățase diavolul. Dela beție, l-a adus la joc de cărți în timp ce biata lui copilă, Sanda, tremura acasă de teamă. L-am lăsat, căci mi-am zis: trebue să treacă prin asta, ca să se învețe minte. Dacă ar suferi încercarea altădată, fără a noastră luare aminte, poate că s'ar poticni. E mai bine să o treacă azi, când suntem de pază. Pierdea mereu. Dar Aghiuță ținea să-l compromită, să nu piardă numai propiii săi bani. De aceia prin uneltiri diavolești, a orânduit lucrurile așa ca să-i vie acasă un milion de lei ai băncii, printr'un accident de tren fără urmări. Dar și eu eram cu ochii în patru. In timpul panicei, ce se produsese pe valea Prahovei, am schimbat valiza casierului Ionescu, cu aceia a unor falsificatori de bani, ascunși într'un vagon de cl. III-a. O ținea sus, printre bagaje, ca să nu dea de bănuit — ca și Ionescu, care se temea însă de hoți. Bine înțeles că banii cei buni l-am luat din valiza falsificatorilor și i-am expediat, cu un om al meu, „Băncii Marilor Industriași" punând ziare în locul lor, ca să nu observe falsificatorii. In schimb Ionescu i-a predat lui Niculescu bacnotele false.

Dimineața după plecarea lui Aghiuță, m'am dus la Săndica Niculescu, sub chipul unei foste colege de școală și am ajutat-o să deslușească lucrurile spre bucuria ei cea mai mare.

Astfel, în ziua de Anul Nou, Niculae Niculescu a dat o raită pe la „Banca Marilor Industriași", unde sosise banii dela sucursală. In ceiace privește banii cei falsi, rămași acasă la directorul contabilității, i-a dus la Banca Națională, de unde a obținut un frumos premiu. Și diavolul a fost înfrânt.

...Se bucurase prea de vreme Satana!

CONST. RIULEȚ

Hoi-le-ron-dai Doamnele

Gândurile iernii — albe — au împodobit tot satul
și omătul cu lumină dăruiește înserarea;
Moș-Ajun cu chica albă poleește sărbătoarea,
cu flăcăii trupeși, care, au pornit-o cu uratul.

Zurgălăii de colindă, sună melodii bătrâne...
neaua, sub opinca nouă, taie pasului cărare,
dar puzderia de fluturi fluturând în legănare,
toarnă puful iar pe uliți și pe case pune brîne.

In tăcerea ce m'adună lângă laita din tindă
smulg din amintiri albastre — lujer alb — copilăria,
și rămân — pierdută veghe — depănând melancolia,
când deodată ca o undă, cade 'n prispă o colindă:

„Hoi-le-ron-dai-Doamnele
„cine-aprinde candele
„sus la poarta raiului
„hrană bună soarelui
„și cu flori de măr în mână
„gânduri de lumină mână
„să ne mântuie de greu?"
— „Ingerii lui Dumnezeu!...

„Cine-mi leagănă pruncie
„ca un gând de colilie
„stâlp de cer în veșnicie?...
— „Maica Precista Marie!

„Hoi-le-ron-dai mărului
„toată spuza cerului,
„suie calea lerului
„printre stâlpii gerului
„drum să 'nsemne magilor
„până 'n strunga oilor,
„dar să ducă luminos
„pruncului născut Christos,
„din porunca Sfântului
„leagănul pământului,
„căi de smirnă să arate
„pentru veacuri luminate!.."

Ca o apă de lumină, fâlfâind, mi-a curs colinda,
peste lutul greu pe care, mi l-a stins, ca 'ntr'o [aghiasmă...
mă simt smuls din tot ce-i besnă, aromat ca o [mireasmă
și privirea-mi descântată, vede 'n aur toată tinda...

Am rămas vrăjit, ca'n basme, de minunile din mine...
din icoană îmi zâmbește, Maica-Precista-Curată,
ca o mamă 'n amintire, iar colinda 'nveștmântată
în odăjdii bărăgane, se destramă 'n unde line...

DAN C. BĂLTEANU

Anului Nou

An nou, drumeț ca vântul ce'n chiciură lovește,
Sub dorurile noastre — sărmane flori de lună —
Aș vrea să te apropii, când celălalt pălește...
Strălucitor la față, cântând din nouă strună.

Să vii la casa goală, cu semn de-alinare
Și cu-a nădejdei pâine în sufletul iubirii.
Să'nchizi'n malul negru a urii ne'mpăcare
Și'n valul dimineții s'aduci apa sfințirii.

Să faci dreptate'n lume. Rănită-i a ei frunte
Și negura tot crește pe-omătur'le din munte...
Păzește-ne de lupte, de făcători de rele,

De foamete și boală, de jocul altor neamuri.
Să fii icoana sfântă a liniștii din stele
Și, zilnic, bucuria să ne-o'nflorești în geamuri...

IOAN GEORGESCU

Sensul anului literar 1937

Netăgăduit, 1937 își va avea o situațiune precisă și oarecum privilegiată în istoria scrisului românesc. Urmând supraproducției literare a anilor 1934—1936 — era firesc, era de așteptat ca acest an să aducă inevitabila și, într'o oarecare măsură, atât de așteptată reacțiune. Era natural ca lucrurile să se schimbe.

Spre a ne da seama de *natura* acestei schimbări la față a scrisului contemporan, e de ajuns să ne reamintim — în câteva cuvinte — situațiunea *specială* pe care acest scris o avea numai cu puțin mai înainte. Era prin preajma anului 1934. Editorii obosiți de apelurile disperate și de invectivele vehemente pe care i le trimeteau cu nemiluita tinerii publiciști—s'au lansat în răspândirea unei literaturi de avantgardă în gloata căreia se rătăceau — ca în supa unui student sărac — și câteva bucățele de scânteie veritabilă. Celor vechi și cunoscuți (aș putea zice: îmbătrâniți în rele) li se adăogiră editori noui — cari — plini de entuziasm sau numai dornici de a pune în valoare anumite capitaluri—s'au adăogat la iureșul nouei ofensive publicistice. Au apărut reviste tinere, care sporit în mod simțitor traducerile, s'a pornit avalanșa romanului românesc care ameninta să strivească nu numai *toată* producția anterioară, dar mai ales posibilitatea de a cultiva atâtea alte specii literare — care realizaseră adevărate capodopere. Faptul a avut răsunet: publicul a început să se intereseze de literatură, conducătorii i-au dat locul de onoare în sfera preocupărilor lor, scriitorii au început să trăiască bine.

Din nenorocire, lucrurile au mers prea departe. Pe lângă faptul accentuării interesului material — scriitorii s'au învățat cu traiul bun — noua producțiune literară a alunecat repede pe o pantă primejdioasă. Viața comodă trebuia întreținută cât mai nestingherită. Acest fapt se isbea de lipsa *altor* resurse și de nevoia de a scrie *cu orice preț*, indiferent de calitatea și de conținutul cărților apărute. Iată motivele alunecării — care au dus la acea bagatelizare a ideii de literatură de prin anii 1935—1936. Au început să apară traduceri proaste, uneori nesemnate, din opere celebre, dar mai ales romane mizerabile în care lipsa de orice urmă de talent își dădea mâna cu un conținut scabros până la refuz.

La aceasta s'a mai adăogit un element — calitatea morală, națională și socială a unora dintre scriitorii noui. Repede a fost împânzită noua publicistică de volume scrise de destui fosti clienți ai parchetelor, pușcăriilor și chiar caselor de toleranță, de indivizi certați cu morala, cu justiția, de scriitori cari aduceau nu numai amintirea prospătă a unui mediu infamant, dar mai ales setea de revanșă, factori cari niciodată nu pot constitui fundamente literaro-artistice.

Dar lucrurile au mers și mai departe. Aparținând în deosebi unei *anumite* rase, majoritatea acestor scriitori, sprijiniți peste măsură de conaționalii lor — editori, recenzenți, colportori — au făcut din cartea literară — catapulta care avea să-i ducă mai repede și mai sigur la cucerirea sufletului românesc.

Iată racilele de care suferea literatura anilor trecuți — devenită, la un moment dat, inabordabilă atât ca fond, cât și ca formă și vătămătoare prin conținut. Se ajunsese nu numai la extrema cealaltă, dar chiar la punctul terminus al răbdării.

Și-atunci a pornit reacțiunea firească. Publiciștii, cari urmăriau cu îngrijorare prăbușirea gustului literar, au atras în repetate rânduri atențiunea opiniei publice buimăcite, fără să poată înăbuși reclama de bâlciu a editurilor iudaice, care vedeau în noua literatură, instrumentul cel mai sigur de prostire a cetitorilor. Cum lucrurile au mers excesiv de departe, personalități de înaltă răspundere au dat aripi gândului de bine. O vijelioasă campanie, întreținută fără întrerupere de cel mai de seamă cărturar al neamului, prof. N. Iorga, care, cu acest scop, a creiat revista „Cuget clar", s'a deslănțuit în cursul anilor 1936—1937. S'au asociat publiciști de vază și mari instituțiuni de cultură, s'a ajuns la procese și condamnări răsunătoare. Cartea a început să fie lăsată în rafturile librăriilor. Scriitorii au devenit nu numai odioși, dar deadreptul elemente primejdioase. Ei s'au băgat fără rușine în viața intimă a marilor înaintași pe cari i-au terfelit cum le-a venit la gură, făcând din ei adevărați crai de mahala și eroi de bordeluri, aducându-i cu alte cuvinte, la nivelul mediului din care unii ieșiseră, altora le era predilect. Urmarea firească: publicul a început să-i refuze, fapt care a primejduit existența editurilor respective. Ingrijorate, acestea și-au oprit tiparnițele, au curmat după sistemul lui Alexandru Macedon, vâna primejdiei. S'a ajuns în felul acesta, la o nouă stagnare literară, caracteristică anului expirat. Câteva edituri — tocmai cele iudaice care duseseră la supraproducția anilor anteriori — s'au dat la fund. Altele au tipărit foarte puțin, fapt recunoscut cu multă amărăciune chiar de *profesorul* E. Lovinescu, tartorul acestui desmăț grafic și pornografic, care vede în această usturătoare stagnare, dezastrul literaturii contemporane românești.

De fapt — e numai un frumos început de îndreptare. Nici în 1937 adevăratii scriitori n'au dispărut de pe piața literară, tot așa cum marile edituri n'au încetat să lucreze. Au dispărut e drept — Aderca și Pelz, Sebastian și Bonciu, Isaia-Răcăciuni și Ury Benador — n'au mai fost ceruți cu aceeași aviditate Lovinescu și Tudor Arghezi și au fost aruncați la coșul cu gunoiu autorii tuturor trăsnelilor idiot versificate. Atât! Incolo, lucrurile au rămas în starea lor înfloritoare. Toți ceilalți scriitori au continuat să scrie și să tipărească. Astfel Cezar Petrescu, Const. Kirițescu, Al. Lascarov-Moldovanu, G. M. Vlădescu, I. Agârbiceanu, I. Ciocârlan, Sandu Teleajen, Victor Ion Popa, M. Drumeș, B. Iordan, Ionel Neamțu și câți alții! — au continuat să se prezinte publicului cu ținuta care-i caracterizează, să dea volume în care grija de cele ale sufletului să se împletească minunat cu tot ce poate fi mai artistic și mai moral.

Iată sensul anului literar 1937 care — dacă din punct de vedere cantitativ însemnează un dureros pas înapoi, din celălalt, calitativ, constituie o adevărată revelație. El ne-a arătat limpede că o literatură nu poate crește din gunoiu și lipsă de talent și că adevăratele spirite creatoare rezistă celor mai înverșunate campanii — lucru care nu se întâmplă cu toți pigmeii scrisului — dintre cari pe cei mai mulți i-a redus la tăcere anul 1937.

PAUL I. PAPADOPOL